ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1, II — telefon 25-95.

Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1 sierpnia 1932

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 30 zł, półrocznie 15 zł, kwartalnie 7,5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 36 zł, półrocznie 18 zł. kwartalnie 9 zł. Numer pojedyńczy 1,5 zł.

NR. 15 Wydawca: *Związek Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.* **ROK 11**

Rozwój prac nad ustawodawstwem socjalnem.

Udało się uzyskać Redakcji bardzo ciekawy referat pod powyższym nagłówkiem wielkiego znawcy ustawodawstwa socjalnego p. Jastrzębowskiego, Naczelnika Wydziału Pracy Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, wygłoszony w dniu 16 czerwca w Sosnowcu na konstytucyjnym Zjeździe Grupy 13 Centralnego Związku Przemysłu Polskiego.

Referat ten ze względu na swoją aktualność tematu przytaczamy poniżej w całości.

„Chciałbym poinformować Szanownych Panów o stanie prac nad ustawodawstwem socjalnem w Polsce. Mój poprzednik przedstawił przyczyny, jakie spowodowały wytworzenie się takiego, a nie innego ustawodawstwa socjalnego. Ostatnie 3 kwartały przejawiają dużą ruchliwość w kierunku wprowadzenia głębokich zmian w tem ustawodawstwie. Można te poczynania Rządu z tych trzech ostatnich kwartałów podzielić na 3 grupy zależnie od przyczyn, jakie je wywołały. A więc: 1) grupa zmian w ustawach, wywołanych troską o skutki bezrobocia. Przejawiła się ona jesienią zeszłego roku w postaci utworzenia a) Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobcia. W związku z tą całą akcją (która notabene dziś się likwiduje) pozostały ślady w postaci zmiany przepisów, b) o czasie pracy i pracy młodocianych i kobiet. Wprowadzono przedewszystkiem możliwość dalszego skracania czasu pracy co sztywność tej ustawy zwiększyło. Przepis ten należy brać w ten sposób, że władza wykonawcza (rząd) obdarzona prawem przedłużenia czasu pracy została również obdarzona prawem skrócenia czasu pracy. W tej chwili rząd jest w trakcie opracowywania rozporządzeń wykonawczych, lecz z tego powodu, że napotyka tu na duże trudności techniczne, rozporządzenia te nie są jeszcze wydane. Pozatem podwyższono sankcje karne. Te projekty opracowywane są pod znakiem walki z bezrobociem; 2) grupę poczynań naszego Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej stanowią projekty wywołane bezpośrednio przyczyną finansowego załamania się ubezpieczeń społecznych. Stan finansowy Zakładów ubezpieczeń społecznych jest na całym świecie katastrofalny. Nawet w ich ojczyźnie, w Niemczech sprawa przedstawia się tak samo. Wszystkie te instytucje były deficytowe. Fundusz bezrobocia zadłużył się na 100 miljonów złotych w Skarbie Państwa, ubezpieczalnie od wypadków w b. dzielnicy pruskiej znalazły się w deficycie kasowym, nie mając czem płacić rent, większość Kas Chorych mimo przeprowadzenia bardzo daleko idących oszczędności w wydatkach znalazło się w 1931 r. pod znakiem deficytu. Inne ubezpieczalnie, jak ubezpieczalnia od wypadków na terenie b. zaboru austrjackiego i b. Kongresówki choć obecnie nie ma deficytu kasowego to jest już deficyt matematyczny i z czasem może się znaleźć i w deficycie kasowym. Na takiem tle została zapoczątkowana wielka reforma ubezpieczeń społecznych, która się przejawiła w noweli do ustawy o funduszu bezrobocia, zbliżającej na rok budżetowy 1932/33 fundusz bezrobocia do równowagi budżetowej i druga reforma ubezpieczeń w postaci reformy scaleniowej, która nietylko ratuje finanse ubezpieczalń, ale i wprowadza na ¾ terenach Polski ubezpieczenia inwalidzkie. Wymieniając ostatnią grupę zaznaczam, że powstały one w tym czasie, w którym tworzył się porzednio system ustawodawstwa socjalnego. Do nich należą i ustawa o zatrudnieniu inwalidów, projekt ustawy o rozjemstwie, projekt o pracy chałupniczej i projekt ustawy o umowach zbiorowych. Są może one usunięte na dalszy plan, ale nie wyjęte z programu prac Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

Wracając do kilku cyfr charakteryzujących ustawę scaleniową ubezpieczeń społecznych muszę zwrócić uwagę na fakt, że sami projektodawcy wiedzą o tem, że ustawa wprowadza do życia gospodarczego nowe ciężary i pochłania nowe sumy. Obok ustawy scaleniowej, wywołującej podwyższenie składek zjawiają się dwa projekty ustaw, a mianowicie: ustawa o czasie pracy i o urlopach. Ustawa o czasie pracy ma być znowelizowana w tym duchu, że angielska sobota zostanie zniesiona, a wprowadzony będzie 48-godzinny tydzień pracy tak jak mówi konwencja waszyngtońska. Następnie mają być zmniejszone opłaty za godziny nadliczbowe o 50% t. zn. ze 100% na 50%, a z 50% na 25%. Nie jest to jeszcze norma, przewidziana konwencją waszyngtońską. Ustawa urlopowa przewiduje skrócenie urlopów. Rezultaty zmiany tych norm będą rozmaite. Zależeć to będzie od warunków wewnętrznych przedsiębiorstwa, od stopnia możliwości wykorzystywania tych momentów itd. Będą to sumy rozmaite. Gdy tymczasem te nieznane sumy możliwe do osiągnięcia po pewnym czasie i po pewnym wysiłku mają pokrywać w wydatkach sumy ściśle określone i natychmiast płatne w postaci składek na nowe ubezpieczenia inwalidzkie. Czyli równowagi tutaj znów nie będzie.

Całkowite obciążenie gotówkowe na ubezpieczenia społeczne wynosić średnio będzie po wprowadzeniu ustawy scaleniowej 12,2% płac. Jak to się przedstawia w porównaniu do stanu obecnego. Rzecz ta będzie się przedstawiała rozmaicie w rozmaitych dzielnicach i obliczenie, jakie zostało zrobione wskazuje na następujące ustosunkowanie się rzeczy: w przemyśle z wyjątkiem górnictwa i hutnictwa wynosiło dotychczas w b. zab. austrjackim i rosyjskim 10,7% robocizny, czyli będzie o 1½% zwiększone; w b. zaborze pruskim (bez Górnego Śląska, który podlega reformie tylko w ubezpieczeniu od wypadków) będzie ta stawka zmniejszona o 2,9%. W górnictwie i hutnictwie koszt ten wynosił dotychczas 10,7%, a wynosić będzie 12,8%, czyli będzie podwyższenie wydatków o 2,1%. W rolnictwie stosunki te przedstawiają się odwrotnie. Jest cechą charakterystyczną tej ustawy scaleniowej, iż jest ona redagowaną pod znakiem rolnictwa. Następuje tu generalna obniżka z wyjątkiem b. zaboru rosyjskiego, gdzie zostanie podwyższona o 0,2%, natomiast b. zabór austrjacki będzie płacił 3,9% mniej, a b. zabór pruski o 4,5% mniej.

Z punktu widzenia gospodarczego cyfry te nie dają całkowitego obrazu ciężaru, jaki się położy na życiu gospodarczem. Staraliśmy się zrobić w Centralnym Związku obliczenie jak się będzie przedstawiać w milj. zł. Dotychczasowy budżet ubezpieczeń społecznych przedstawiał się za rok 1930 następująco: w formie składek wpłynęło 553 600 000 zł. reszta około 62 milj. zł. tak, że wpływ ogólny wyniósł 615 milj. zł. Jeżeli zrobić przeliczenie w tych granicach, w jakich to jest możliwe, to otrzymamy następujące cyfry porównawcze: zamiast 553.000 tys. zł. wpływ ze składek wyniesie 544 milj. z., dochód zaś ogólny da 645 milj. zł., czyli o 30 milj. zł więcej, niż w 1930 r. W cyfrach tych brak jest składek pracowników tych kategoryj, które ubezpieczeniu obecnie nie podlegają, a będą

podlegać według projektu noweli. Wyliczenie wpływu składek z tej kategorji, która obecnie nie podlega temu ubezpieczeniu jest niezmiernie trudne. Ja określam tę sumę na około 100 miljonów zł. rocznie. Ubezpieczeniem chorobowem objęci będą dyrektorzy i prokurenci, którzy dotąd byli od tego zwolnieni, dalej więźniowie, oraz krewni właścicieli warsztatu pracy. W ubezpieczeniu wypadkowem, inwalidzkiem zakres ubezpieczonych rozszerzy się tak samo na te osoby, jak w ubezpieczeniu chorobowem. Trzeba jeszcze nie zapominać o bardzo licznej grupie domowej, którą objęto obowiązkiem ubezpieczenia od wypadków, następnie objęto tą ustawą pracowników handlowych i biurowych w b. dzielnicy pruskiej, gdzie dotąd nie podlegali oni ubezpieczeniu od wypadków. W ubezpieczeniu od bezrobocia podniesiono składkę dla robotników sezonowych z 2 na 4%. Składka w tem ubezpieczeniu obliczana będzie od całości zarobku itp. W ten sposób ogólna suma dochodów ubezpieczalń społecznych może przekroczyć 600 milj. zł rocznie. To jest suma, którą już porównać można z poważną częścią naszego budżetu państwowego, a z całym budżetem samorządów terytorjalnych. Stąd ta nowa ustawa scaleniowa bynajmniej nie posiada cech oszczędnościowych. W dyskusjach, jakie na terenie Warszawy były przeprowadzone zjawiła się teza, która mówi, że zachodzi konieczność przystosowania kosztów wytwórczości do bieżących potrzeb, i do częstych wahań, jakie bieżąca chwila przynosi — konieczność ta jest nieodzowna. Aby tę zdolność posiadać przedsiębiorstwa muszą, że tak powiem, mieć te koszta odpowiednio elastyczne. Wśród tych elastycznych kosztów do wojny europejskiej, do okresu rozwoju ustawodawstwa społecznego znajdowały się koszty robocizny. Powojenny system ustawodawstwa socjalnego uczynił te koszty własne elementem bardziej sztywnym.

Projekty ustaw, o których mówiłem przed chwilą, nie nadają czynnikowi kosztów własnych większej elastyczności, niż dotychczas. Jeżeli zwrócimy uwagę na przymusowe rozjemstwo, ustawę o umowach zbiorowych to te przepisy najbardziej usztywniają koszt robocizny, jako czynnik produkcji. Trzeba więc powiedzieć, że wszystkie te projekty ustaw nie czynią zadość wymaganiom uelastycznienia elementów kosztów produkcji i że czynniki gospodarcze muszą nadal domagać się o zastosowanie ustawodawstwa socjalnego do wymagań gospodarczych.

Jeszcze o zmianach w ustawie o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Omawiając w ostatnim numerze „Życia Gospodarczego“ zmiany w ustawie o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, spowodowane nowelą z dnia 17-go marca 1932 r. (ogłoszoną w maju) wspomnieliśmy w odsyłaczu, że wyszły z druku nr. 58 Dziennika Ustaw przyniósł jednolity tekst ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia oraz 4 rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy, mianowicie:

Poz. 556, z dnia 2 lipca 1932r., o postępowaniu przy przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków dla bezrobotnych.

Poz. 557, z dnia 2 lipca 1932 r., o sposobie ściągania składek na rzecz Funduszu Bezrobocia.

Poz. 558, z dn. 6 lipca 1932 r., w sprawie zwolnienia od obwiązków zabezpieczenia na wypadek bezrobocia niektórych kategoryj robotników i

Poz. 559 z dnia 6 lipca 1932 r., w sprawie robotników sezonowych, podlegających obowiązkowi zabezpieczenia.

Niżej podajemy najważniejsze postanowienia tych rozporządzeń uzupełniając w ten sposób poprzedni nasz artykuł.

1. Rejestracja zakładów pracy i zgłaszanie robotników

Nowo powstające przedsiębiorstwa o ile zatrudniają conajmniej 5 robotników (lub też 5 robotników i pracowników umysłowych łącznie) winny zarejestrować się we właściwym zarządzie odbwodowym Funduszu Bezrobocia w ciągu 2 tygodni od dnia ich uruchomienia. Zgłoszenie obejmuje następujące punkty: nazwa przedsiębiorstwa, charakter przedsiębiorstwa, dokładny adres oraz ogólna ilość zatrudnionych pracowników. Analogiczny obowiązek rejestracji ciąży również na przedsiębiorstwach, które nie podlegały dotąd zabezpieczeniu jeśli powiększą stan zatrudnienia do 5 osób. Zarejestrowane przedsiębiorstwa obowiązane są zawiadomić w ciągu 2 tygodni zarząd obwodowy Funduszu Bezrobocia o ustaniu obowiązku zabezpieczenia na skutek unieruchomienia przedsiębiorstwa lub zmniejszenia liczby zatrudnionych poniżej 5.

Przedsiębiorstwa podlegające zabezpieczeniu winny zgłosić imiennie według specjalnego formularza:

a) robotników zatrudnionych w dniu wejścia w życie omawianego rozporządzenia*) w ciągu 2 tygodni od wejścia w życie rozporządzenia;

b) robotników nowoprzyjętych w ciągu 2 tygodni od każdorazowej daty przyjęcia ich do pracy.

W ciągu 7 dni od dnia rozwiązania stosunku najmu z robotnikami podlegającymi zabezpieczeniu winny przedsiębiorstwa wysłać do zarządu obwodowego imienne zawiadomienia.

Księgi płac (wykazy wypłat, listy płac itp.) winny zawierać następujące rubryki: 1) kwotę zarobku wypłaconego robotnikowi w danym okresie płatniczym, 2) liczbę dni, za które zarobek ten został wypłacony, 3) kwotę potrąconej robotnikowi wkładki. Wymienione dane w formie wyciągu z ksiąg płacy, list płacy itp. opatrzone pieczątką firmy i podpisem upoważnionego kierownika winny być przesyłane między 1 a 10 każdego miesiąca (za miesiąc ubiegły) do zarządu obwodowego F. B. Wspomniane wyciągi winny traktować odrębnie robotników normalnych i odrębnie sezonowych. Rubryki potrąconych składek winny być podsumowane. Ponadto jednocześnie należy podawać: ogólną sumę należnych za dany miesięczny okres wkładek oraz liczbę wszystkich zatrudnionych w poszczególnych okresach płatniczych ubiegłego miesiąca pracowników z podaniem liczby zabezpieczonych.

2. Zaświadczenia wydawane opuszczającym pracę robotnikom .

Zarówno wspomiane zawiadomienia o robotnikach zatrudnionych, względnie nowoprzyjętych oraz robotnikach zwolnionych jak i zaświadczenia wydawane zwolnionym robotnikom winny być wypełniane zgodnie ze specjalnemi formularzami, które można otrzymać w zarządach obwodowych funduszu bezrobocia.

Najważniejsze pozycje zaświadczenia winny być wypełniane jak następuje:

a) Pozostawanie w stosunku najmu winno być zaznaczone datą przystąpienia robotnika do pracy i datą opuszczenia pracy. Wykazywanie przerw w czasie trwania stosunku najmu nie jest w tem miejscu potrzebne.

b) Najważniejszem jest wskazanie okresu, w którym robotnik podlegał obowiązkowi zabezpieczenia, gdyż dane te stanowią podstawę do przyznania wzgl. nieprzyznania zasiłku zabezpieczeniowego. Jako okresy podlegania zabezpieczeniu należy uważać tylko dni rzeczywiście przepracowane (dzień zaczęty liczy się jako cały) oraz dni świąteczne w środku tygodnia. Nie liczy się a więc wykazuje się jako przerwy dni opuszczone przez robotnika z własnej woli, z powodu choroby, na skutek ograniczenia dni pracy przez przedsiębiorcę i t. d.

Zarządzenie to ma na celu łącznie z przedłużeniem okresu wyczekiwania do 26 tygodni (dawniej 20 tygodni) ograniczenie liczby osób uprawnionych

*) Wszystkie omówione rozporządzenia weszły w życie tak jak i ustawa w dniu 11 lipca r. b.

do pobierania zasiłków. Przewidziane są jednak rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej, które złagodzą te wymagania formalne dla niektórych okręgów przemysłowych.

c) Podstawą do obliczenia zasiłku zabezpieczeniowego jest wykazany w zaświadczeniu pracodawcy zarobek za ostatnie 13 tygodni pracy (względnie za okres krótszy, jeśli praca trwała krócej). Należy brać pod uwagę jedynie dni rzeczywiście przepracowane (dzień zaczęty liczy się jako pełny). W ten sposób wykazać należy zarobek za ostatnie 78 dni, na które składają się dni rzeczywiście przepracowane i dni świąteczne w środku tygodnia. W wypadku gdy robotnik np. portjer, szofer, goniec itp. otrzymuje wynagrodzenie miesięczne, każdy tydzień jego pracy uważa się za 6 dni (a nie za 7).

Obliczenie przeciętnego dziennego zarobku (art. 11 ustęp 3 ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia) otrzymuje się przez podzielenie zarobków wypłaconych w ciągu ostatnich 13 tygodni (jak wyżej) względnie w ciągu okresu krótszego, przez liczbę dni rzeczywiście przepracowanych, a więc nie licząc świąt w środku tygodnia.

Zakłady pracy obowiązane są prowadzić specjalny rejestr wydanych zaświadczeń.

3. Robotnicy sezonowi.

Podlegającymi obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia robotnikami sezonowymi, za których wkładka do Funduszu Bezrobocia wynosi 4% od każdorazowo wypłaconych tym robotnikom zarobków, są robotnicy zatrudnieni przy robotach budowlanych, ziemnych, brukarskich, drogowych, kolejowych, wodnych (budowlanych i regulacyjnych), meljoracyjnych, robotnicy zatrudnieni w żegludze śródlądowej i przy spławie oraz w cegielniach. Postanowienie tego paragrafu nie dotyczy oczywiście robotników, którzy są wyłączeni od obowiązku zabezpieczenia na wypadek bezrobcia (patrz rozdział następny)

4. Zwalnianie od obowiązku zabezpieczenia niektórych kategoryj robotników.

Nie podlegają obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia robotnicy, zatrudnieni przy robotach meljoracyjnych, które trwają krócej niż 8 miesięcy w ciągu roku oraz robotnicy, zatrudnieni w czynnych zazwyczaj krócej niż 6 miesięcy w roku, działach niżej wymienionych przedsiębiorstw:

a) cukrowni, b) krochmalni, c) syropiarni, d) gorzelni, e) suszarni wszelkiego rodzaju, f) fabryk przetworów owocowych, g) wytwórni napojów chłodzących, h) tartaków.

Wyłączenie od obowiązku zabezpieczenia na wypadek bezrobocia nie dotyczy tych robotników, którzy bezpośrednio przed zatrudnieniem ich w czynnych zazwyczaj krócej niż 6 miesięcy w ciągu roku działach tych przedsiębiorstw, zatrudnieni byli w innych działach tychże przedsiębiorstw.

Nie podlegają obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia niewykwalifikowani robotnicy zatrudnieni przy robotach kolejowych, drogowych, wodnych (budowlanych i regulacyjnych), o ile wymienione roboty trwają normalnie krócej niż 6 miesięcy w ciągu roku.

Przepis powyższy nie dotyczy tych robotników zatrudnionych przy robotach kolejowych, drogowych i wodnych, którzy w okresie ostatnich 12 miesięcy przed przyjęciem do tych robót podlegali obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobcia przez co najmniej 13 tygodni.

Celem uzyskania zwolnienia należy wystarać się o poświadczenie Inspektora Pracy, względnie Województwa (Wydział Pracy i Opieki Społecznej), że dane przedsiębiorstwo pracuje w roku krócej niż 6 miesięcy, poczem wnieść odpowiednie podanie do Min. Pracy i Opieki Społecznej, powołując się na art. 5 w brzmieniu nowej ustawy.

Zasady nowej taryfy celnej w oświetleniu rządowem.

Wiceprezes Zawadzki przyjął w tych dniach przedstawiciela Pat-icznej i udzielił mu wywiadu w związku z uchwaleniem przez Radę Ministrów nowej taryfy celnej:

Dotychczas posługiwaliśmy się taryfą celną, opartą na dawnej taryfie rosyjskiej, która zatem nie mogła odpowiadać ani specjalnym potrzebom naszego gospodarstwa narodowego, ani tembardziej rozwojowi wymiany międzynarodowej. Nowa taryfa celna ma zabezpieczyć i umożliwić naturalne możliwości rozwoju gospodarczego Polski.

Nowa taryfa oparta jest na dotychczasowych doświadczeniach gospodarczych kraju oraz na istotnych wymaganiach głównych działów gospodarstwa kraju, t. j. rolnictwa i przemysłu. W odróżnieniu od obecnej taryfy projekt nowej taryfy zawiera około 5 000 stawek, gdy dotychczasowa taryfa zawierała ich tylko około 1 800.

Jeżeli chodzi o konstrukcje nowej taryfy, to została ona oparta w zasadzie na wzorze opracowywanym obecnie przez specjalny komitet ekspertów w Genewie, projektu jednostronnej nomenklatury celnej, mającej w przyszłości obowiązywać we wszystkich państwach świata. Pewną nowością nowej taryfy jest istnienie dwóch kolumn stawek celnych. Jedna z nich stosowana ma być do towarów, pochodzących z krajów, z któremi Polska posiadać będzie umowy handlowe, oparte na klauzuli najwyższego uprzywilejowania. Kolumna wyższa stosować się będzie do krajów, które nie zawarły z Polską traktatów handlowych, ani przynajmniej porozumienia o stosowaniu taryfy niższej.

Poziom stawek jest często wyższy. Idąc na częściowe podniesienie taryfy celnej przy jednoczesnem zastosowaniu szeregu zniżek, rząd bynajmniej nie stoi na stanowisku, aby polityka autarchji i wysokich ceł była polityka słuszną i gospodarczo zdrowa, sądzi jednak, że likwidacja tej polityki nie może być aktem woli jednego państwa, i że wymaga ona wspólnych wysiłków i postanowień o charakterze międzynarodwym.

W związku z podniesieniem ochrony celnej i wobec silnie w przemyśle i handlu rozwiniętych dążeń kartelizacyjnych, liczyć się należy z wypadkami nadmiernego korzystania z ochrony celnej dla podwyższenia cen na rynku krajowym, co zostało już niejednokrotnie ujawnione. Temu rząd z całą stanowczością nie przeciwstawi.

Będą podjęte przez rząd również środki w postaci systemu ulg celnych dla czynnego obrotu uszlachetniającego itp. Wreszcie nowa taryfa celna wejdzie w życie dopiero po upływie roku od dnia jej ogłoszenia.

Ocena ksiąg handlowych dla celów podatku przemysłowego.

W związku z art. 76 ust. o pod. przemysłowym z dn. 15 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 550), na podstawie którego stosowanie zwolnień, ulg i wysokość stawek podatku przemysłowego jest uzależniona od prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych, względnie dla niektórych przedsiębiorstw od prowadzenia uproszczonych ksiąg handlowych, — Min. Skarbu w porozumieniu z Min. P. i H. wydał rozp. z dn. 13 kwietnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 412) w sprawie prowadzenia badania i oceny ksiąg handlowych dla celów państwowego podatku przemysłowego. Ogólne zasady, wyłuszczone w powyższem rozporządzeniu, są następujące:

A. Prawidłowe księgi handlowe.

Za prawidłowe księgi handlowe używane są: a) księgi handlowe, odpowiadające przepisom obowiązujących kodeksów handlowych, a w kwestjach nieunormowanych w kodeksach — zgodne z zasadami księgowości; b) księgi handlowe, prowadzone według następujących zasad:

1. Inwentarz majątku.

Przy rozpoczęciu czynności handlowych, a następnie z końcem każdego roku operacyjnego należy sporządzić inwentarz majątku ruchomego i nieruchomego przedsiębiorstwa oraz wszelkich należności i długów. Dla przedsiębiorstw, posiadających znaczną ilość różnorodnych, a drobnych towarów, wystarczającem jest sporządzanie inwentarza raz na dwa lata.

2. Bilans otwarcia i zamknięcia.

Przy rozpoczęciu czynności handlowych winien być sporządzony bilans otwarcia, zaś na ostatni dzień roku operacyjnego — bilans zamknięcia. Za podstawę dla sporządzenia bilansu służy inwentarz.

Ilość i rodzaj ksiąg handlowych zależy zasadniczo od uznania przedsiębiorstwa, z tem zastrzeżeniem, że w księgach przedsiębiorstwa winny być ujawnione w porządku chronologicznym i systematycznym wszystkie czynności handlowe przedsiębiorstwa, dotyczące majątku oraz należności i długów, jak również rezultaty działalności.

Księgi winny być oprawione, ponumerowane i parafowane. W wypadkach uzasadnionych formą księgowości, księgi mogą być prowadzone na luźnych kartkach i pisane ołówkiem atramentowym. Kartki te jednak winny być należycie przechowywane, grupowane i numerowane. Zapisy do ksiąg winny być uskuteczniane, aby jasno wyrażały dokonane czynności handlowe, w szczególności zawierać mają: datę, rodzaj czynności i sumę, a przy operacjach, związanych z kupnem i sprzedażą towarów — należy wykazywać dostawcę i odbiorcę z oznaczeniem ilości towaru (wykazywanie dostawcy lub odbiorcy nie jest koniecznie przy tranzakcjach gotówkowych, jeżeli ustalenie osoby dostawcy lub odbiorcy nastręcza duże trudności). Przy drobnych operacjach gotówkowych np. detalicznej sprzedaży artykułów pierwszej potrzeby — zapisy można wnosić do ksiąg bez oznaczenia ilości towaru w łącznych sumach dziennych, zestawionych uprzednio na oddzielnych arkuszach lub obliczonych na podstawie bloków. Księgi handlowe prowadzi się w języku polskim i walucie państwowej. Zapisy do ksiąg winny być udowodnione. Za dowód księgowania uważa się wszelką korespondencję, rachunki, umowy, wyciągi, listy przewozowe i t. p. dokumenty oryginalne lub w odpisach. Listy handlowe, otrzymywane oraz odpisy listów wysyłanych winny być utrzymywane w porządku. Księgi handlowe i wszelkie usprawiedliwiające je dokumenty należy przechowywać 5 lat.

B. Uproszczone księgi handlowe.

Księgi handlowe, prowadzone według zasad uproszczonej księgowości mogą prowadzić następujące przedsiębiorstwa: a) przedsiębiorstwa handlowe kategorji drugiej p. 2 i 3, trzeciej i czwartej roz. 1, trzeciej i czwartej roz. II, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XIX, XX, XXI, wg. taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ust. o pod. przem.; b) przedsiębiorstwa przemysłowe kategorji piątej, szóstej, siódmej, ósmej, wg. tejże taryfy z wyjątkiem spółek akcyjnych, spółek z o. o. i innych przedsiębiorstw, które na zasadzie swych statutów, lub specjalnych przepisów są obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań o swych operacjach, lub do składania sprawozdań do zatwierdzenia właściwym organom.

U w a g a. Księgi uproszczone mogą być prowadzone jedynie pod warunkiem złożenia przez przedsiębiorstwo zeznań o obrocie w myśl art. 52 ust. o podatku przem.

Przedsiębiorstwa, prowadzące uproszczone księgi handlowe, winny:

1. przy rozpoczęciu czynności handlowych, a następnie z końcem każdego roku sporządzić inwentarz, wg. zasad wyżej wyłuszczonych. (Sporządzanie bilansów otwarcia i zamknięcia nie jest konieczne).

2. w przedsiębiorstwach, zakupjących i sprzedających towary za gotówkę, należy prowadzić księgę kasową i księgę towarową (przychodu i rozchodu towarów).

3. w przedsiębiorstwach przemysłowych (rzemieślniczych) należy prowadzić oprócz księgi kasowej, conajmniej księgę produkcji.

4. przy operacjach na kredyt należy prowadzić księgę dla rozrachunków z dłużnikami i wierzycielami oraz w razie potrzeby — księgę wekslową.

Zasady, dotyczące prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych, obowiązują również przy prowadzeniu uproszczonych ksiąg handlowych. O ile księgi uproszczone nie zostały parafowane i poświadczone w myśl obowiązujących przepisów kodeksu handlowego, wówczas podlega zaświadczeniu księga towarowa, względnie księga produkcji. Zaświadczenia ksiąg mogą być dokonywane również przez władze podatkowe pierwszej lub drugiej instancji oraz organa samorządu gospodarczego.

Niewypłacalni dłużnicy skarbowi będą zmuszeni do składania przysięgi manifestacyjnej.

(Projekt nowego rozporządzenia Ministra Skarbu).

Projekt nowego rozporządzenia o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych, który miał być rozpatrzony w ostatecznej formie na posiedzeniu Rady Ministrów w piątek, dnia 17 lipca, zawiera między innemi dział „o ujawnieniu majątku" płatników podatków.

W myśl tego działu jeżeli egzekucja z ruchomości nie doprowadziła do zupełnego zaspokojenia poszukiwanej należności, albo już z protokółu zajęcia wynika, że z ruchomości należność ta nie będzie w całości zaspokojona, albo jeżeli osoby trzecie zgłosiły prawo uzasadniające zwolnienie zajętych ruchomości od egzekucji, Sąd na wniosek Urzędu Skarbowego zobowiąże go, aby złożył wykaz całego swego majątku i aby stwierdził przysięgą, że wykaz ten jest prawdziwy i zupełny, oraz, że niczego ze swego majątku świadomie nie zataił.

Jeżeli zobowiązany bez usprawiedliwiającej go przyczyny nie stawi się do złożenia wykazu i przysięgi, bądź odmówi odpowiedzi na zadane mu pytanie lub złożenia przysięgi Sąd na wniosek Urzędu Skarbowego postanowi podatnika uwięzić podług przepisów o przymusie osobistym oraz zagrozić mu dalszem uwięzieniem na przypadek, gdyby w ciągu tygodnia po zwolnieniu nie dopełnił włożonego na niego obowiązku.

Odpowiadające ustawie oszacowanie wartości majątku spółek akcyjnych.

Izba Przemysłow-Handlowa w Bydgoszczy odniosła się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z pismem zwracającem uwagę na brak rozporządzenia do art. 105 prawa akcyjnego, który przewiduje powoływanie Komisyj dla oszacowania wartości majątkowych spółek akcyjnych celem ujawnienia ich w bilansach.

Z uwagi na wynikające z tego powodu trudności, jak i kwestjonowanie oszacowywań dokonywanych przez zaprzysiężonych biegłych — Izba podniosła konieczność wypełnienia odnośnej luki w ustawodawstwie prawa akcyjnego.

Prawo i sąd w życiu gospodarczem.

Zwalnianie pracodawców od obowiązku wypełnienia zawiadomień o wysokości wypłaconego w 1931 r. wynagrodzenia.

Nawiązując do części III okólnika z dnia 11. 3. 1932 r. L. dz. V. 7473/2/32 Min. Skarbu okólnikiem z dnia 21 6. 1932 r. L. D. V. 23123/2/32 upoważniło urzędy skarbowe do zwalniania pracodawców od obowiązku wypełniania „Zawiadomień o wysokości wynagrodzenia wypłaconego w roku 1931“ odnośnie tych pracowników fizycznych, zatrudnionych za wynagrodzeniem nie przez cały rok względnie przez cały rok jednak przez krótszy okres czasu aniżeli 7 godz. dziennie — co, do których przyjąć należy, że wśród warunków rynku pracy danego okręgu lub danej miejscowości roczny ich przychód łączny z działu II ustawy o państwowym podatku dochodowym nie przekraczała kwoty zł 2500,—.

Dla oceny czy zachodzą warunki zwolnienia, o których wyżej mowa, miarodajna być powinna przeciętna wysokość zarobków pewnych kategoryj pracowników fizycznych danego okręgu oraz nasilenie stanu bezrobocia w danym okręgu.

I tak — pracodawcy będą bezwzględnie zwalniani od obowiązku wypełnienia zawiadomień co do tych pracowników fizycznych, których zarobki nie przekraczały: dziennie zł 8 tygodniowo zł 47„ miesięcznie zł 208.

Sprawy składek ubezpieczeniowych.

Składkom zaległym na rzecz Zakładu Ubezpieczenia od wypadków nie służy prawo pierwszeństwa przy podziale ceny kupna za zlicytowaną nieruchomość. (Orzeczenie Izby Trzeciej sek. 1) Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 1931 r. R. 784/31.

Rozporządzenie o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych.

W Nr. 62 Dz. U. R. P. z dnia 22 lipca 1932 r. ogłoszone zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. niezmiernie ważne dla życia gospodarczego kraju, o postępowaniu egzekucyjnem w kraju i zawiera oprócz postanowień ogólnych (wstępnych), określenie właściwości oraz zakresu działania wład i organów egzekucyjnych; pozatem rozporządzenie szczegółowo postanawia w kwestjach dotyczących czynności egzekucyjnych, zawieszenie i umorzenie egzekucji, sprawę zwolnienia od egzekucji ze względu na osobę zobowiązanego, wylicza mienie nie ulegające egzekucji i t. d. Rozporządzenie w swej części drugiej zawiera przepisy szczegółowe o postępowaniu egzekucyjnem władzy skarbowej a w załączniku znajduje się tabela opłat o egzekucyjnem postępowaniu administracyjnem. Wykonanie rozporządzenia poruczone zostało Ministrowi Skarbu oraz innym zainteresowanym Ministrom — każdemu wedle właściwości. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą: a) od dnia 1 sierpnia 1932 r. na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem miast będących siedzibami urzędów wojewódzkich, b) od dnia 1 września 1932 r. na obszarze miast będących siedzibami urzędów wojewódzkich, za wyjątkiem Warszawy, Łodzi i Lwowa, c) od dnia 1 października 1932 r. na obszarze Warszawy, Łodzi i Lwowa.

Redakcja i Administracja: Rzeczypospolitej 1 — Czcionkami Drukarni Polskiej S. A. w Poznaniu.
Redaktor odpowiedzialny Dyrektor Franciszek Łyczywek.